

קוֹנְטְרָס

אַל תִּתְאַכְזֵב

יִוְרָה לְאָדָם דְּרָךְ, אֵיךְ לַעֲבֹר אֶת יְמֵי חַיָּיו בְּטוֹב וּבְנִעְיָמִים,
וַיִּצְחַק מֵהַפֶּל, וְלֹא יִקַּח שׁוֹם דְּבַר לֵלֵב, רַק תָּמִיד יִבְרַח
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז לֹא יִתְאַכְזֵב מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם. וְכֵן
לֹא יִהְיֶה רְגִישׁ פְּלֵל מִשׁוֹם דְּבַר.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תִלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֵלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁאָדָם צָרִיךְ
לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד רַק עַל עֲצָמוֹ, וְלִידַע
שְׂאִיִן לוֹ רַק אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְאִז לֹא יִתְאַכְזֵב מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם,
כִּי כָּל הָאֲכֻזָּבוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם הֵן רַק
מִחֲמַת שְׁתוּלָה בְּטַחוּנוֹ בְּבִשּׁוּר וָדָם,
אֲבָל מִי שְׁבוֹרַח תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
אִז אֵינוֹ מִתְאַכְזֵב מִפְּנֵי שׁוּם בְּרִיָּה
שְׁבַעוּלָם.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תסז)

קונטרס אל תתאכזב

.א

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי החיים של האדם בזה העולם מלאים אכזבות, כי הרצון של האדם הוא תמיד להתעלות — בין ברוחני ובין בגשמי, ולבסוף לא הולך לו, רק נופל ויורד תמיד אחרנית, ויש לו אכזבות גדולות, עד שיש בני-אדם שכל-כף התאכזבו בחייהם, עד שנמאסו להם החיים לגמרי, והם קצים בחייהם, ומבקשים נפשם למות, מרב מרירות ועצבון שמסבבים אותם. ועל-כן עליך לחזק עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ואל תבקש ואל תחפש אחר גדולות ונפלאות ממך, ובאפן כזה "לא תתאכזב" בחיך, ולא ימאסו לך החיים. הרגל עצמך לא לרצות שום רצון נגד רצונו יתברך, אלא בטל רצונך לרצונו יתברך, וכמו שהוא יתברך רוצה

בן תסכים, ואז אף פעם לא תהיינה לך שום אכזבות
בחייה, ותחיה חיים נצחיים.

ב.

צריך שתזכר היטב, אהובי, אחי היקר, מה עבר
עליך בחייה בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות,
ותלמד את עצמך לא להתאכזב משום דבר שבעולם.
ועליך לזכור, כי בשר ודם הוא מלא אכזבות, ועלול
לפל בכל רגע בנוקבא דתהומא רבא — אם לא ישמר
את עצמו. ועקר השמירה — שיכניס בעצמו אמתת
מציאותו יתברך; לידע, כי הוא יתברך מנהיג את עולמו
בהשגחה פרטית, ורק הוא נמצא ואין זולתו נמצא,
והאדם נמצא רק בידו יתברך, ותכף-ומיד כשתתבררנה
לך ידיעות אלו, אזי לא תתפעל ולא תפל בדעתך משום
בריה שבעולם, ולא תהיינה לך אכזבות כלל, אבל בו
ברגע שתשים בטחונך באיזה בשר ודם ותחשב כאלו
הוא יכול לעזר לך או למנע בעדך, תכף-ומיד תהיה
מלא אכזבות; ועל-כן איעצה, אהובי, אחי היקר,
שתהיה מלא שמחה בחייה, ואף פעם "לא תתאכזב",
שתראה למסר את עצמך בכל יום ויום ובכל שעה
ושעה רק אליו יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר עמו
יתברך באשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו,

וּתְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ, וְאִז אֶף פַּעַם לֹא
 תִּהְיֶינָה לְךָ שׁוֹם אַכְזוּבוֹת בְּחַיֶּיךָ, מֵאַחַר שְׁמִסְרַת אֶת
 עֲצָמְךָ לְגַמְרֵי בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי הַמְצִיית וַיִּגִּיעַ לְכָל
 טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחֵי בְּזָה וּבְכָא.

ג.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי בְּזָה הָעוֹלָם
 עוֹבְרוֹת עַל כָּל אֶחָד אַכְזוּבוֹת מְרוֹת וְקָשׁוֹת בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם וּבְכָל פַּעַם בְּאִפְּן אַחַר, עַד שָׁאֵם תִּסְתַּפֵּל הֵיטֵב,
 תִּרְאֶה, תִּבִּין וְתִשְׁפִּיל, כִּי הָאֲכְזוּבוֹת אוֹכְלוֹת אוֹתְךָ
 לְגַמְרֵי, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהֶן, כִּי אִם עַל-יָדֵי שְׁתַּקַּח
 אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדְךָ, וְתֹאמַר לְעֲצָמְךָ: לָמָּה לִּי לְהִסְתַּפֵּל
 עַל זוּלָתִי, וְלָמָּה לִּי טוֹבֵת זוּלָתִי, יוֹתֵר טוֹב לִּי לְבִטָּח
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלִבְטָח בְּבִשְׂרֵי וָדָם, הֲלֹא בְּשׂוֹר
 וָדָם מִמִּילָא לֹא יַעֲזֹר לִּי, אֲדַרְבָּה אִם רַק יוֹכֵל הוּא
 יִאֲכֹזב אוֹתִי, וְעַל-כֵּן מַה וְלָמָּה לִּי לְהִסְתַּפֵּל עָלָיו, וְלָמָּה
 לִּי לְהִבָּהֵל מִמֶּנּוּ כָּל-כָּף? ! וְאִז אִם תִּכְנִיֵם יְדִיעוֹת אֵלֶיךָ
 בְּעֲצָמְךָ, וְתַקַּח הַכֹּל בְּיָדֶיךָ, וְלֹא תִבְטַח בְּבִשְׂרֵי וָדָם, אִז
 אֶף פַּעַם "לֹא תִתְאֲכֹזב" מִשׁוֹם בְּרִיָּה, וְתִהְיֶה כֵּן חוֹרֵין
 מִמֶּשׁ. כִּי זֶה שְׁשָׁם תְּמִיד בְּטָחוֹנוֹ בְּיַד בְּשׂוֹר וָדָם, הוּא
 תְּמִיד יִתְאֲכֹזב מִמֶּנּוּ, כִּי בְּדָרְךָ כָּלֵל עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר
 בְּשׂוֹר וָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲזֹר לְךָ, וְאֵינוֹ מְעַנֵּן לַעֲזֹר לְךָ,

כי כל אחד לטובת עצמו הוא דורש; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לתלות כל בטחונך רק בו יתברך, כי רק הוא יתברך יכול לעזור, וכשיהיה לך בטחון כזה, אז "לא תתאכזב" משום ברִיָּה שבעולם.

ד.

ראה, אהובי, אחי היקר, לא להתאכזב מכל מה שעובר עליך, הן מעצמך והן מאחרים, כי האכזבה באה לאדם רק כששם בטחונו בזולתו, ואין לו אמון עצמי, ואז כל דבר קטן מאכזב אותו; הוא רצה דבר זה או שיהיה עמו כף, ונעשה עמו בדיוק ההפוך, ואז תקף-ומיד הוא מתאכזב, אבל כשאדם זוכה ונעשה עצמאי, ואינו שם מבטחו בשום בשר ודם, ויודע בידיעה ברורה ומחלטת, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה, אזי אף פעם לא יתאכזב בחייו כלל, ויצחק מכלם, ושום ברִיָּה לא תוכל להפילו או להגביהו, מאחר שהוא דבוק בְּחֵי החיים בו יתברך; וזכר דבר זה, כי תצטרך אותו לימים הבאים, כי חיי האדם מלאים אכזבות כזה אחר זה, ובכל שעה ממש משתנה עמו מצבו בפרטיות ובכלליות.

ה.

ראה, אהובי, אחי היקר, לדבק עצמך בו יתברך, ותדע אשר הוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נפלאה ונוראה עד מאד, ואין בלעדיו כלל נמצא, ומה שאתה רק רואה — הכל לכל אלקות גמור הוא, כי הוא יתברך הלביש עצמו כביכול בלבוש הזה שלמראה עיניך — דומם, צומח, חי, מדבר, והוא יתברך מחיה, מהיה ומקים כל דבר שאתה רואה, ואם תסתכל על הפנימיות היטב היטב, אז תראה מראות וחיזיונות נוראים ונפלאים עד מאד, פלאי פלאות, נפלאות הבורא יתברך שמו. וגדולי הצדיקים כל-כף נכללים בו יתברך בידיעה זו, עד שהם זוכים לראות מה שאין בני-אדם אחרים רואים, וזוכים לשמע מה שאין בני-אדם אחרים שומעים, ומרגישים מה שאין בני-אדם אחרים מרגישים וכו' — רוחניות חיות אלקותו יתברך, בתכלית המדרגה העליונה, והכל גלוי לפניהם, ועל-כן הם עושים מכל דבר תורה, ומשיגים השגות נוראות ונפלאות עד מאד, ומגלים עתידות ממש, ובכל תנועה ותנועה שלהם מרגישים רק אמתת מציאותו יתברך, וצדיקים כאלו לא שיהו אצלם אכזבות, מאחר שנכללים לגמרי באין סוף ברוך הוא, ומה יעשה להם אדם?! והשגה ומדרגה

זו הם רוצים תמיד להמשיך על תלמידיהם ומקרביהם;
אשריהם ואשרי דבקהם!

.1

עליך לדעת, אהובי, אחי היקר, כי העולם הזה
נוהג בדרך זו, שלכל מי שתעשה איזו טובה, ההכרח
שישלים לך בחזרה רעה, וככל שהטובה יותר גדולה,
הוא יחזיר לך רעה יותר גדולה, ועם כל זאת עליך
לא להתפעל ולא להתאכזב משום בריה שבעולם, רק
תמשיך לעשות טובות לזולתך, ואז תכליל לגמרי באין
סוף ברוך הוא, ותעשה בדיוק כדגמתו יתברך כביכול,
שהוא רק טוב ומיטיב, ואז הקדוש-ברוך-הוא בעצמו
משלים לך על הטובות שאפה עושה לזולתך, ואפלו
שהזולת משלים לך רעות רבות, ומצער אותך בכל מיני
צער ועגמת נפש, עליך לדעת, כי לפום צערא אגרא
(אבות ה), והקדוש-ברוך-הוא ישלים לך בחזרה כפל
כפלים. ואם היו בני-אדם יודעים את מעלת האדם
הזוכה לעשות טובות לזולתו, וגדל חשיבותו בשמים,
ואפלו שההוא משלים לו בחזרה רעות רבות, ומעיק
לו ומחרפו ומגדפו ומבזו ברבים, הוא אינו מתאכזב
מזה, אדרבה הוא מוסיף והולך לעשות טובות לזולתו
וכו', אז כל אחד ואחד היה עושה טובות לזולתו, כי

אֲצִלוּ יִתְבַּרְךָ מְאֹד מְאֹד יָקָר דְּבַר זֶה, כְּשֶׁאָדָם מִמְּשִׁיךְ
 לַעֲשׂוֹת רַק טוֹבוֹת, אֲפֹלוּ שְׂמִשְׁיבִים לוֹ רְעוֹת, וְאִינוּ
 מִתְאֲכִזֵּב כָּלֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם. וְעַל-כֵּן רָאָה לֹא
 לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם, וְלֹא לְהִתְאֲכִזֵּב מִשׁוּם
 דְּבַר שְׂבָעוּלָם, וְתִמְשִׁיךְ לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְזוּלָתָהּ, וְאִז
 עוֹלָמָהּ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיהָ.

ז.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֻדָּשׁ,
 וְאֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוּם דְּבַר שְׂבָעוּלָם יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה
 וְיִהְיֶה מֵה שְׂיִהְיֶה, עָלְיוֹ לִידַע שְׂיִישׁ לוֹ רַק תִּפְקִיד אֶחָד
 בְּעוֹלָם, מִהֲרַגַע שְׂנַכְנַס לְאֹוִיר הָעוֹלָם עַד הֲרַגַע שְׂיִוְצֵא
 מֵאֹוִיר הָעוֹלָם — לְהַפִּיר אֶת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׂמוֹ (עֵינַן
 זֶהר בֵּא מ.ב.), וְלִקְיִים אֶת מְצוּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְלִמְלֵא
 רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ
 יִתְבַּרְךָ לְמִטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדִי שְׂלוֹ יִתְבַּרְךָ תִּהְיֶה דִּירָה
 כְּאֵן בְּתַחְתּוֹנִים (עֵינַן מְדַרְשׁ תְּנַחֲוֵמָא בְּחַקְתִּי ג), וְזֶה עֶקֶר
 תְּכִלִּית בְּרִיאַת הָאָדָם, טָפָה סְרוּחָה, עֶפֶר מִהָאָדָמָה,
 כְּדִי שְׂאֲפֹלוּ כְּשֶׂמֶסְתוּבָב בְּגִשְׂמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְיִהְיֶה
 מְסַבֵּב בְּכָל מִינֵי מְנִיעוֹת, יִסּוּרִים וּבְלָבוּלִים וְכוּ', עִם
 כָּל זֹאת לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל מִשׁוּם דְּבַר וּמִשׁוּם בְּרִיָּה

שְׁבַע עוֹלָם, רַק תְּמִיד יִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא מֵהַפֶּחַ אֶל הַפֶּעַל אֶת תְּכֵלִית בְּרִיאַת הָאָדָם עַל הָאָדָמָה; הֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי שְׂזוּכָה לְהַפִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמִכָּל שָׁכֵן כְּשִׂזּוּכָה גַם לְגִלוֹתוֹ וּלְפָרְסָמוֹ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, אִזּוֹ זוּכָה לְהַגִּיעַ אֶל הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרֶיהָ, וּכְכֹל שֶׁהָאָדָם זוּכָה יוֹתֵר לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאָאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ-כֵן זוּכָה לְהַתְעַלּוֹת בְּשְׁלֵמוֹת עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר, וּבִידִיעוֹת אֵלֹהִים כְּבָר לֹא שִׁיךְ שׁוֹם אַכְזָבוֹת בְּחַיִּים, כִּי מִמֵּי יֵשׁ לוֹ לְהִתְאַכְזֹב, הֲלֹא הַכֹּל לְכָל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ אֶצֶל, בְּרָא, יָצַר וְעָשָׂה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּיָדוֹ יִתְבַּרֵךְ לְהָרִים וּלְהַגְבִּיחַ אוֹ לְהוֹרִיד וּלְהַשְׁפִּיל, לְכַבֵּד וּלְהַעֲשִׂיר אוֹ לְבַזוֹת וּלְהַעֲנִי, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְעַל-כֵּן מֵה שִׁיךְ לְקַנָּא בְּזוּלָתוֹ, וּמִכָּל שָׁכֵן לְהִתְאַכְזֹב מְזוּלָתוֹ, אֵין לוֹ רַק אֲמַתַּת מְצִיאָאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ. וּכְשֶׁאָדָם בָּא לִידִיעוֹת אֵלֹהִים, אִזּוֹ זוּכָה לְהִיּוֹת בֶּן חוֹרִין בְּחַיָּיו, וְחַי חַיִּים נְעִימִים, עֲרָבִים וּמְתַקִּים, אֲשֶׁרֵי לוֹ!

ח.

צָרִיךְ שְׁתַּכְנִים בְּעֲצָמָךְ, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֶת דַּעַת הָאֲמֶת — לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הוּא

יתברך מחיה, מקיים ומנהיה את כל הבריאה כלה, ואין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, ובידיעות אלו תעבר את ימי חיידך בשלום, באהבה ובשיוב הדעת, ושום בריה שבעולם לא תוכל לשבר אותך, ו"לא תתאכזב" מאף אחד, כי מה יעשה לך אדם. ובפרטיות שאמה יודע שהכל בידו יתברך, והוא יתברך מנהיג את עולמו כרצונו, ואם-כן מה יש להתפעל ולהתבלבל מזולתו, הלא הכל פלא קמיה; אשרי מי שמכניס בדעתו ידיעות אלו, ואז יעבר את ימי חייו בשלום.

ט.

צריך שתדע אהובי, אחי היקר, כי כל הצרות, היסורים והבלבולים, המחלקת והמריבות, שיש לאדם עם עצמו או עם אשתו, עם ילדיו או עם שכניו וחבריו, הכל בא לו מרב אכזבות שיש לו, כגון: יש אדם שיש לו הרבה אכזבות מעצמו, שכל מה שהוא רוצה לעשות, אין הולך לו, ועל-ידי-זה הוא מתאכזב מעצמו ונופל ביאוש גמור, ומתאיש לגמרי מכל חייו, ונכנס בעצבון ובדכאון גדול, עד שקשה וכבד לו לצאת מזה, הכל בא לו מרב אכזבות שיש לו מעצמו; וכן איש עם אשתו, מתי מתחיל הריב ביניהם? כשאין נעשה

כמו שהיא רצה וצפה ממנה, על-ידי-זה הוא מתאכזב
 מאשתו, וכן להפוך — אשתו מתאכזבת ממנו כשאינה
 מקבלת את חפצה, אזי שניהם מתאכזבים זה מזה,
 וכך מתחילות המחלוקות והמריבות, ונעשים סכסוכים
 ובלבולים ביניהם, עד שיש פאלו שבורחים מהבית
 ומתגרשים, רחמנא לצלן; וכן הוא בענין הילדים,
 כשאדם חפץ ומשתוקק שילדיו ילכו כפי רצונו ויגדלו
 כפי חשקו, והם אינם עושים רצונו, אזי הוא מתאכזב
 מהם, ומתחילות המריבות וההפאות ביניהם; וכן הוא
 עם השכנים והחברים הטובים שלו, כשלא הולך לו
 כמו שרצה, ולא רקדו לפי החליל שלו, אז הוא
 מתאכזב לגמרי, ושונא אותם ומתחיל לריב עמם;
 ועל-ידי רבוי האכזבות שיש לו מפניו בעצמו, מאשתו
 ומילדיו, משכניו וחבריו, הוא מתמרמר בחייו, ונופל
 בעצבון ובדכאון וביאוש עצום, ומתיאש מחייו לגמרי,
 עד שמרים וחסוכים לו החיים, ורחמנות גדולה עליו
 וכו', מה שאין כן כשאדם זוכה לדבק מחשבתו בו
 יתברך, ויודע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך,
 והוא יתברך מחיה, מהיה ומקים את כל הבריאה
 כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות
 חיות אלקותו יתברך, שהלביש עצמו בלבוש הזה
 שלמראה עיניו, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של

עולם, ואין בלעדיו יתברך כלל, בידיעות אלו אף פעם לא יתאכזב, כי איך שילך ויארע עמו, הוא יהיה מלא שמחה, ויזכר תמיד, כי ערם יצא מבטן אמו, וערם יחזר אל בטן האדמה, אז מה שיך להתאכזב מעצמו; וכן לגבי אשתו, כשהאחווה בינו לבינה תהיה רק מחמת שהקדוש-ברוך-הוא צנה לו להתחתן, ונתן לו אשה זו במתנה, וכן לאשה נתן הקדוש-ברוך-הוא את הבעל הזה במתנה, ושניהם גרים ביחד באהבה, אחוה ורעות, רק משום צווי הבורא יתברך, כדי להוליד בנים ולהמשיך אמונתו בעולם, על-ידי-זה אף פעם לא יתאכזבו זה מזה, וישתדלו בכל מיני אפנים שבעולם להשלים ביניהם, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם, שתהיה הבנה הדדית ביניהם, וידונו אחד את השני לכף זכות, ודיקא על-ידי-זה אף פעם לא יתאכזבו אחד מזולתו, אדרבה יעזרו זה לזו; וכן לגבי הבנים והבנות, כשאדם מתחיל להסתפל מה קורה בעולם, שהרבה אנשים אינם זוכים בכלל לילדים, והם ערירים לגמרי, וחשובים כמתים, רחמנא לצלן, ואותו זכה הקדוש-ברוך-הוא בכנים ובבנות, מה שיך להתאכזב הלא הוא צריך לדעת, ששכל ודעת הילדים שונה לגמרי משכלו ומדעתו, ועל-כן איך יכול לחפץ שהם דיקא ילכו בדרךכו וכרצונו? ! עליו רק לגלות להם את

אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלִהְכֻנִּים בָּהֶם
אֲמוֹנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלִגְלוֹת לָהֶם אֶת הָאֲמַת, אֲשֶׁר
אֵין שׁוֹם תְּכִלִּית אַחֲרַת בְּעוֹלָם הַזֶּה רַק לְעַבְד אוֹתוֹ
יִתְבַּרְךָ וְלִקְיִים אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, וְלִהְפִירוֹ יִתְבַּרְךָ
בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא כְּבָר עֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ,
וּפְרָנְסָה וְכוּ' וְאֲמָנוּת וְכוּ' יַעֲשׂוּ כְּמוֹ שֶׁהֵם רוֹצִים, וְלֹא
יִכְפֹּה עֲלֵיהֶם אֶת דַּעְתוֹ וְרִצּוֹנוֹ וְכוּ', וְאִזּוֹ דִּיקָא יִצְלִיחַ
עִם הַיְלָדִים, וְאִף פַּעַם לֹא יָבוֹא לְיַדִּי אֲכֻזָּבוֹת מֵהֶם;
וְכִמוֹ-כֵן עִם הַשְּׂכָנִים וְהַחֲבֵרִים, כְּשֶׁאָדָם שָׁם תְּכִלִּיתוֹ
רַק בְּאֲמוֹנָה הַקְּדוּשָׁה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְזֶה עֶקֶר חֲפָצוֹ וְרִצּוֹנוֹ
— לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם וְלִהְוִדִיעַ לְכָל אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבַּרְךָ, וְאֵין לוֹ שׁוֹם אִינְטֵרְסִים עֲצָמִיִּים, רַק לְגִלוֹת
אֶת הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא לְכָל־אָדָם כְּזֶה אִף פַּעַם
אֵינוֹ מְתַאֲכָזֵב מְשַׁכְּנָיו וּמַחֲבִירָיו, כִּי מֵה לּוֹ וְלָהֶם, הוּא
אֵינוֹ רוֹצֶה לְכַפּוֹת אֶת דַּעְתוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי הוּא דְבוּק בְּחֵי
הַחַיִּים, וְהוּא בֶּן חוֹרִין אֲמַתִּי, רַק מְגַלֶּה לָהֶם תְּמִיד
אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה אִף פַּעַם לֹא
יִתְאֲכָזֵב מֵהֶם, הוּא עֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ, וְהֵם יַעֲשׂוּ כְּרִצּוֹנָם,
כִּי הֲלֹא הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ מְנַהִיג אֶת עוֹלָמוֹ
בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וְסוּף כָּל סוּף יִהְיֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא
יִתְבַּרְךָ רוֹצֶה, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹ אֲשֶׁתוֹ אוֹ יְלָדָיו רוֹצִים,
אוֹ כְּמוֹ שֶׁשְׂכָנָיו וְחֲבֵרָיו רוֹצִים. וּכְשֶׁתִּלְךָ, אֶהוּבִי, אַחֵי

הִיָּקֵר, בְּדַרְךְךָ זוֹ, אֲזוּ אֶף פַּעַם לֹא תִתְאַכְזֵב בְּחַיִּיךָ, וְתִחְיֶה
בְּשָׁלוֹם עִם כָּלֶם, וְתִרְגִּישׁ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו
וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וְתִגּוּר בְּזֶה הָעוֹלָם
כְּדִגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא; אֲשֶׁר־י הַמְכַנִּים דְּבוּרִים אֱלוֹ בְּתוֹךְ
לְבוֹ!

י.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הִיָּקֵר! כָּל הַצָּרוֹת
וְהַבְּעִיּוֹת שֵׁשׁ לְאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, הֵן רַק כְּשִׁמְבֻלָּה
אֶת זְמַנּוֹ בְּהֶבֶל וָרִיק וְהוֹלֵךְ בְּטֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ
זְמַן לְחֹשֵׁב מַעֲצָמוֹ אוֹ מֵאֲשֶׁתוֹ אוֹ מִלְדָּיו אוֹ מְשַׁכְּנָיו
אוֹ מִחֻבְרָיו, וּמַעֲלָה בְּדַעְתּוֹ דְּמִיוֹנוֹת וּמִתְאַכְזֵב מֵהֶם,
אַבֵּל כְּשִׁאֲדָם תְּמִיד עָסוּק בְּאִיזָה עֶסֶק, וְאֵין לוֹ זְמַן
כָּלֵל לְדַבֵּר עַל זוּלָתוֹ, וּמִכָּל שָׁכֵן לְחֹשֵׁב מִמֶּנּוּ, אֲזִי
אֶף פַּעַם אֵינוֹ מִתְאַכְזֵב, כִּי אֵין לוֹ זְמַן כָּלֵל לְכָל
אֱלוֹ הַהֶבְלִים וְהֶבְלֵי הַהֶבְלִים; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי,
אַחֵי הִיָּקֵר, לִהְיוֹת עָסוּק בְּאִיזָה עֶסֶק בְּכָל יוֹם, וְתִלְמַד
אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלוֹתֶיךָ הַקְּבוּעוֹת,
וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יִהְיֶה לְךָ זְמַן לְחֹשֵׁב מְזוּלָתְךָ, וְאֲזוּ אֶף
פַּעַם לֹא תִתְאַכְזֵב מֵאַחַר כָּלֵל, כִּי הֲלֹא אֵין לְךָ זְמַן
לְכָל אֱלוֹ הַהֶבְלִים וְהֶבְלֵי הַהֶבְלִים. וְכָל אֱלוֹ הָאֲנָשִׁים
הַסּוֹכְלִים עַל הָעֵצָבִים, זֶה רַק מִחֲמַת שֵׁאֵין לָהֶם מֵה

לַעֲשׂוֹת בְּזִמְן שְׁלָהֶם, וּמִבְּלִים אֶת הַזִּמְן הַיָּקָר בְּמַחְשָׁבוֹת
 שֶׁל הֶבֶל — לַחֲשֹׁב תָּמִיד מְזוּלָתָם, וּכְשֵׁאִין הוֹלֵךְ
 לָהֶם כְּמוֹ שְׂרוּצִים, וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֵׁאִין עוֹשִׂים אֶת
 רְצוֹנָם, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְּאֲכָזְבִים וּמְמַרְרִים אֶת חַיֵּיהֶם
 בְּמִרְרוֹת, וְחַיִּים בְּבִדְיוֹת וּבְעֲצָבוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁהוּא
 תָּמִיד עָסוּק בְּאִיזָה עֶסֶק, וְאִזּוֹ יִהְיֶה בֶּן חוֹרִין אֲמַתִּי.

יא.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 אִף אֶחָד אֵינּוּ חָיֵב לָךְ מְאוּמָה, וְגַם אֶתָּה אֵינְךָ חָיֵב
 לְשׁוּם בְּרִיָּה שׁוּם דְּבָר. וּכְשֶׁתִּדַע יְדִיעוֹת אֵלוֹ, אִזּוֹ אִף
 פַּעַם "לֹא תִתְאֲכָזֵב" מִשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי מֵה לָךְ
 עִם אַחֵר, וּמֵה לְאַחֵר עִמָּךְ. מֵה שֶׁאֵין בֶּן כְּשֶׁתִּמִּיד תִּרְצֶה
 לְקַבֵּל אִיזָה דְּבָר מְזוּלָתְךָ, וְהוּא לֹא יִרְצֶה לְתֵת לָךְ,
 אוֹ אֶתָּה תִרְצֶה לְתֵת לְזוּלָתְךָ וְהוּא לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל,
 אוֹ יִכְנָסוּ וַיִּחְדְּרוּ בְּךָ הָאֲכָזְבוֹת, שֶׁאֶתָּה תִתְאֲכָזֵב מֵהֶם,
 אוֹ תִתְאֲכָזֵב מֵעֲצָמְךָ, אֲבָל כְּשֶׁאֶתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֵינְךָ חָיֵב
 לְשׁוּם בְּרִיָּה שׁוּם דְּבָר, וְשׁוּם בְּרִיָּה אֵינְהָ חַיְבָת לָךְ דְּבָר,
 וְאֶתָּה תִלּוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מִנְהִיג אֶת
 עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית, וְרַק אֵלָיו אֶתָּה צָרִיךְ
 לְפָנוּת בְּכָל הַבְּעִיּוֹת שֶׁלָּךְ, וְרַק לוֹ אֶתָּה צָרִיךְ לְסַפֵּר
 אֶת כָּל מֵה שֶׁמַּעִיק לָךְ, וְכָל מֵה שֶׁבְּפָנִימִיּוֹת לְבָבְךָ, אִזּוֹ

כְּשֶׁתִּתְּבַרְרֶנָּה לְךָ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים, אַף פַּעַם לֹא תִתְאַכְזֹב.
וְזָכַר דְּבָרִים אֱלֹהִים, כִּי תִצְטַרֵּף לָהֶם לְיָמִים הַבָּאִים.

יב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי מִדַּת הָאֲכֻזָּבָה,
שֶׁהָאָדָם מִתְאַכְזֵב מְכֹל דָּבָר אוֹ מְכֹל בְּרִיָּה, הִיא מְדָה
רָעָה עַד מְאֹד, וְיִכּוֹלָה לְהִכְנִיס אֶת הָאָדָם לְשִׁגְעוֹן לְגַמְרִי,
כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה אֵיזָה דָּבָר, וְלֹא הוֹלֵךְ לוֹ כְּמוֹ שְׂרוּצָה,
אֲזִי הוּא מִתְאַכְזֵב, וְהָאֲכֻזָּבָה עֲלוּלָה לְהִבְיֹאוֹ לְיַדֵּי
מְרִירוֹת, עֲצָבוֹן וְדַכְאוֹן, עַד שֶׁיִּפְּלֵ בִּיאֹוֶשׁ גָּמוּר, וְיִתְיַאֵשׁ
לְגַמְרִי מִחַיָּיו, וְיִשְׁכַּב עַל הַמָּטָה כְּפֶגֶר מֵת, שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה
וְאֵינוֹ מְתַפְקֵד מְאוּמָה, וְחַיָּיו מָרִים וּמְרוֹרִים עַד מְאֹד,
וְזֶה מְבִיאוֹ לְיַדֵּי שִׁגְעוֹן מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְכָל
הַמְשִׁגְעִים וְהַמְטַרְפִּים נַעֲשׂוּ רַק עַל-יַדֵּי מִדַּת הָאֲכֻזָּבָה
שֶׁהִתְאַכְזְבוּ מֵאֵיזָה דָּבָר וְכוּ', מֵאֵיזָה רְצוֹן וְכוּ', שֶׁלֹּא
הֵלֵךְ לָהֶם כְּפִי שֶׁחֲפָצוּ, עַל-יַדֵּי-זֶה נִפְּלוּ בִּיאֹוֶשׁ וּבְמִרָה
שְׁחוּרָה, עַד שֶׁמָּרַב שִׁגְעוֹנוֹת, אָבְדוּ עֲצָמָם לְדַעַת,
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עֲקֵב הָאֲכֻזָּבוֹת שֶׁהִתְאַכְזְבוּ
מִזוּלָתָם, אֲבָל תִּקְהֶי-וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בְּלִעְדָּיו
יִתְבָּרֵךְ, וּמִבְטָל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרִי לְרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכִמוֹ
שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה בֶּן יִהְיֶה, עַל-יַדֵּי-זֶה יִתְרַפָּא מְכֹל
מִיָּנִי מַחְלֹת וְשִׁגְעוֹנוֹת וְטִרוּף הַדַּעַת שֶׁנִּדְבָּקוּ בּוֹ, וְאַף

פַּעַם לֹא יִתְאַכְזֵב מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, וְאֶפְלוּ מִשְׁדוּדָּךְ
 לֹא יִתְאַכְזֵב, מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ,
 וְאִם הוּא יִתְבַּרְךָ הֲיֵה רוֹצֵה שֶׁזֶה יִהְיֶה לִּי וְשִׁיךְ אֵלַי,
 אֲזַ בְּוִדְאֵי הֲיֵה מְגִיעַ אֵלַי וְנִשְׁאַר אֶצְלִי. וְכֵן בְּכָל פֶּרֶט
 וּפְרֶט בְּחַיִּים, כְּשִׁזּוּכָה לְהִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְבַּרְךָ, וְיִוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה
 נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד, עַל-יְדֵי-זֶה אֵף פַּעַם אֵינִי
 מִתְאַכְזֵב, וּמְכַל שֶׁכֵּן שְׂאִינוֹ מְצַטְעֵר עַל עוֹלָם שְׂאִינוֹ
 שָׁלוֹ; אֲשֶׁרִי הַזּוּכָה לְהִכְנִיס בְּלִבּוֹ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים, אֲזַ
 יַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם, וְיֵצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה הַכִּי
 מְאֹשֵׁר.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

